

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

Om den svenska pappers-, massa- och sågverksindustrin
Juni 2012

Om kvartalsrapporten

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns även på http://www.skogsindustrierna.org/Sa_gar_det_for_Skogsindustrin.
De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges.

Sammanfattning

- Uppgången i förtroendeindikatorn enligt Konjunkturinstitutet har brutits för sågverks-, massa- och pappersindustrin.
- Avvaktande konjunkturläge efter ökade exportvolymerna hittills i år.
- Exportmedelpriserna lägre första kvartalet 2012.
- Antalet anställda har fortsatt att minska i massa-, pappers- och sågverksindustrin.
- Omfattande aviseringar om personalneddragningar under 2011 och hittills 2012, främst till följd av bristande lönsamhet.
- Under 2012 har ett pappersbruk, ett massabruk och ett sågverk lagts ner eller aviserat om nedläggning.
- Exportvärdet för skogsindustriprodukter minskade med en procent första kvartalet.
- Svag ökning av investeringarna i massa- och pappersindustrin 2012, minskning i sågverksindustrin efter stora investeringar tidigare år.

Sågade trävaror

- Marginellt ökad produktion och stark export första kvartalet, men avmattning från slutet av kvartalet.
- Återhållen produktion och små lager håller marknaden i balans.

- Exporten till Nordafrika och Mellanöstern stiger.

Papper & Massa

- Nerpressad pappersproduktion i USA och Europa håller tillbaka massaleveranserna.
- Fortsatt stora – men oregelbundna – massaleveranser till Kina ger ökade leveranser totalt.
- Balanserad lagersituation för massa.
- Prisuppgång på blekt barrsulfatmassa bröts i maj.
- Sverige: minskad massaproduktion och ökad export.
- Papperskonsumtionen fortsätter minska i många länder.
- Pappersproduktionen har minskat i ”traditionella” pappersproducerande länder, men ökat i tillväxtländer, främst Kina.
- Fortsatt överkapacitet på grafiska papper.
- Små prisrörelser, oftast ner, för papper.
- Sverige: pappersproduktionen marginellt lägre än förra året men ökad export.

Fokus på:

Skogens utveckling med 1993 års skogspolitik

Innehållsförteckning

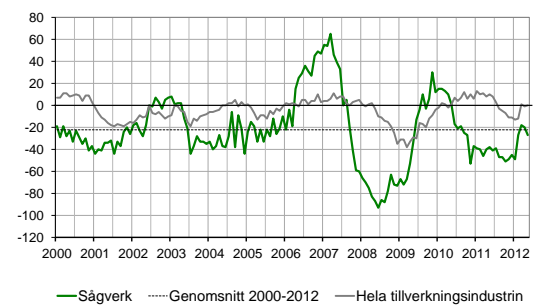
- Sågade trävaror, s. 2
- Massa, s. 6
- Papper, s. 8
- Råvara: Sveriges export och import av sågtimmer och massaved, s. 11
- Sysselsättning, s. 12
- Exportvärde och investeringar, s. 13
- Fokus på, s 14

Sågade trävaror

- Marginellt ökad produktion och stark export under första kvartalet, men avmattning från slutet av kvartalet.
- Återhållen produktion och små lager håller marknaden i balans.
- Exporten till Nordafrika och Mellanöstern stiger.

Under inledningen av året märktes ett förbättrat marknadsläge med höga leveranser från sågverken. Från slutet av första kvartalet har sågverken emellertid upplevt en avmattning och högsäsongen under april-maj har inte riktigt blivit vad man hoppats på. Detta kan avläsas i Konjunkturinstitutets förtroendeindikator¹ för maj, vilken nu åter sjunkit ner under snittet för branschen och långt under övrig tillverkningsindustri.

Förtroendeindikatorn samt genomsnitt ”Sågverk och träimpregneringsindustri” 2000–maj 2012

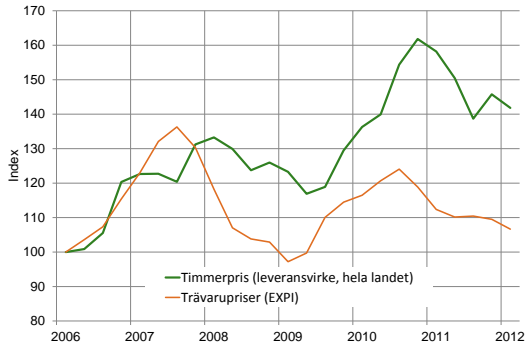
Källa: Konjunkturinstitutet

Fortsatt höga råvarupriser

Diagrammet nedan visar att sågtimmerpriserna fortfarande är på en historiskt hög nivå, även om de föll tillbaka något under förra året. Eftersom trävarupriset inte alls ökat lika mycket är råvarukostnaderna därför alltför kritiska för sågverken.

¹ Konjunkturbarometern Maj 2012, Konjunkturinstitutet. Förtroendeindikatorn är en sammanvägning av enkätsvar på ett antal frågor om läget och framtidsutsikterna.

Prisutveckling för trävaror (exportprisindex) och timmer, kvartal 2006–2012

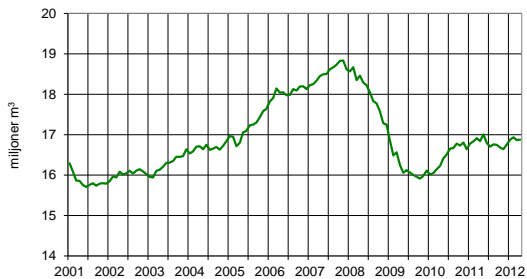
Källa: SCB och Skogsstyrelsen, bearbetning av Skogsindustrierna

Av diagrammet ovan framgår att SCB:s prisindex för trävarupriser backade under första kvartalet. De senaste två månadernas prisindex (mars och april) har dock visat på viss prisuppgång.

Produktionstakten och lagernivån stabil

Produktionen av sågade trävaror var en procent högre under årets första fyra månader jämfört med samma period i förra året. Under förra året annonserades sågverksnedläggningar motsvarande en kapacitet på över en miljon kubikmeter. Denna minskning kompenseras dock hittills av att produktionen ökar på andra håll, bland annat har några nya större såglinjer tagits i bruk de senaste åren.

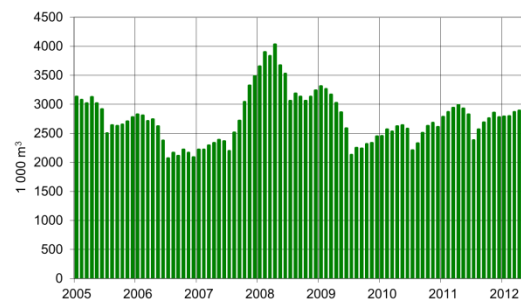
Produktion av sågade trävaror i Sverige 2000–april 2012, glidande 12 månader

Sågverkens lager av producerade varor har förändrat sig relativt lite under inledningen av året. Jämfört med samma tid förra året är emellertid lagret 4 procent lägre. Furuprodukter,

vilka till stor del exporteras till de för närvarande relativt starka marknaderna i Nordafrika, står för hela minskningen, medan granlagret är oförändrat. Totalt sett bedöms lagernivåerna av sågade trävaror vara ganska låga.

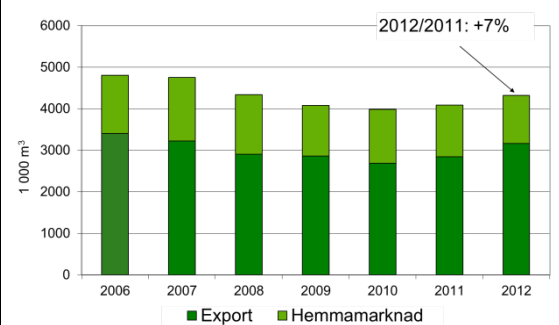
Lagret av sågade trävaror vid sågverk januari 2005–april 2012

Hög export första kvartalet

Trots svagt allmänt konjunkturläge var exportleveranserna höga under första kvartalet. Jämfört med förra året var ökningen elva procent. Enligt Skogsindustriernas beräkningar minskade dock de inhemska leveranserna något, varför ökningen för leveranserna totalt sett blev sju procent. Leveranserna bromsade dock in successivt under perioden.

Leveranser av sågade trävaror från svenska sågverk under första kvartalet

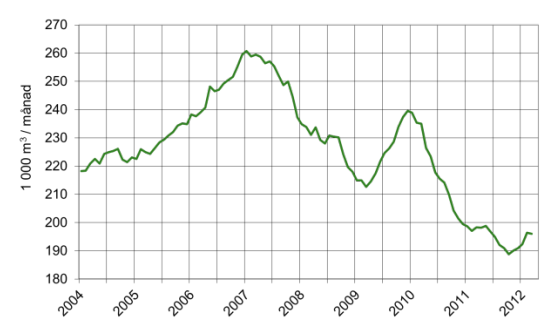
Exporterad volym sågade och hyvlade trävaror januari-mars 2012 samt procentuell förändring

	Sågat och hyvlat (1000 m ³)	Förändring jämfört med förra året
Storbritannien	610	9%
Danmark	200	-7%
Norge	217	21%
Nederländerna	234	-4%
Tyskland	300	2%
Frankrike	141	2%
Övr. Europa	283	8%
Europa totalt	1987	5%
USA	12	-61%
Japan	210	1%
Mellanöstern	189	16%
Egypten	354	44%
Övr. Afrika	353	31%
Övrigt	43	18%
Totalt	3148	11%

Källa: SCB. Volymen avrundade till närmaste 10 000 m³.

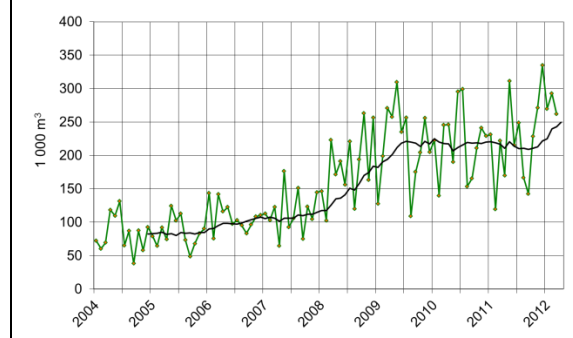
Svag efterfrågan har inneburit att exporten till Sveriges enskilt största exportmarknad Storbritannien har minskat med mer än 800 000 kubikmeter, eller 25 procent, under den senaste femårsperioden.

Exporten till Storbritannien per månad, glidande 12 månaders medelvärde

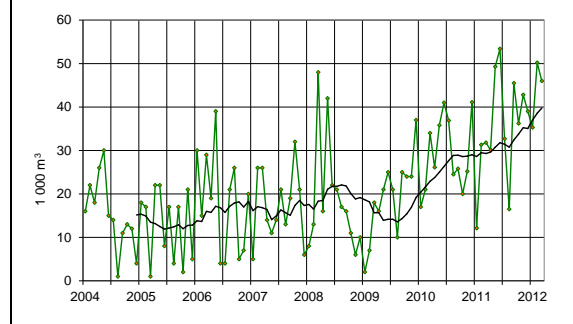

Leveranserna till Nordafrika och Mellanöstern ökade dock mycket kraftigt under 2007-2009 och verkar nu höja sig ytterligare en nivå. Inte minst är det exporten till Saudiarabien som nu ökar. Denna marknad är nu, efter Egypten och Algeriet, det land i regionen som tar emot mest svenska trävaror.

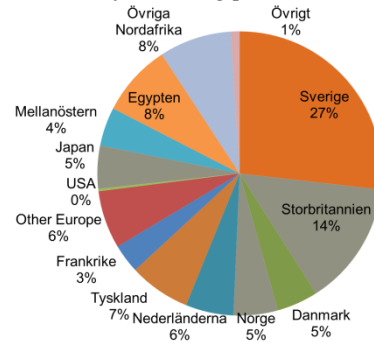
Exporten till Nordafrika och Mellanöstern per månad

Exporten till Saudiarabien per månad

Svenska sågverks leveranser januari-mars 2012, fördelning per marknad

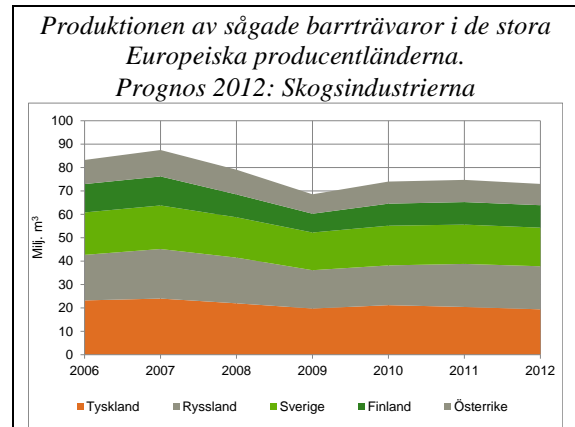
Källa: SCB, Skogsindustrierna

Minskande utbud i Europa

Efter två års ökande produktion i Europa tyder det mesta på att produktionen kommer att minska i år. I Centraleuropa backar nu produktionen som en följd av svag efterfrågan och dålig lönsamhet. Den avgörande orsaken till att företagen håller igen på produktionen är, liksom i Sverige, fortsatt rekordhög råvarukostnader. Förutom begränsning av produktion på befintliga sågverk drabbas nu Centraleuropa av sågverksnedläggningar.

Några av de största producenterna försvann i samband med finanskrisens första våg 2008-2009 och nu kommer alltså en andra våg.

Även om produktionen minskat sedan 2007 så har den, sett över en längre period, ökat kraftigt. För tio år sedan var produktionen i Tyskland 30 procent lägre än idag och för tjugo år sedan endast hälften av dagens nivå.

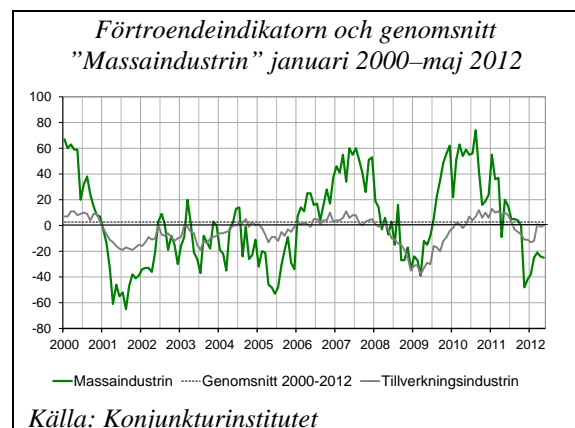
Massa

- Sverige: minskad massaproduktion och ökad export under de fyra första månaderna.
- Fortsatt minskade leveranser globalt till USA och Europa, men ökade leveranser till Kina.
- Balanserad lagersituation.
- Prisuppgång på blekt barrsulfatmassa bröts i maj.

Massamarknaden visade tecken på återhämtning första kvartalet men har försvagats. Leveranserna har visat ett oregelbundet mönster där leveranser till Kina påverkar den globala handeln starkt. Den följd av prishöjningar som inleddes vid årsskiftet för blekt barrsulfatmassa har brutits.

Uppgången i förtroendeindikatorn² för massaindustrin har vikt tillbaka, och tillverkarna förväntar sig en svagare utveckling under de närmaste månaderna. Hälften av de svarande anser att orderstocken är för liten och färdigvarulagren för stora.

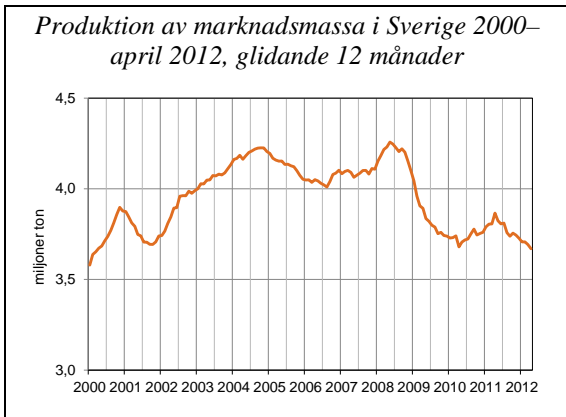
² Konjunkturbarometern Maj 2012, Konjunkturinstitutet. Förtroendeindikatorn är en sammanvägning av enkätsvar på ett antal frågor om läget och framtidsutsikterna.

Minskad produktion och ökad export

Produktionen av massa³ i Sverige visar en trendmässig nedgång, se följande diagram. Under de fyra första månaderna 2012 har produktionen gått tillbaka med fyra procent. Samtidigt har exporten stigit fyra procent. Som en följd av minskad pappersproduktion i EU-länderna har exporten till EU minskat med tio procent eller 80 000 ton. Till Kina har exporten ökat med drygt samma volym, vilket innebär en fördubbling. Utan exportökningen till Kina skulle den totala massexporten ha minskat.

³ I denna rapport behandlar vi enbart den massa som säljs på den öppna marknaden, till skillnad från massa som tillverkas för brukens egen pappersproduktion.

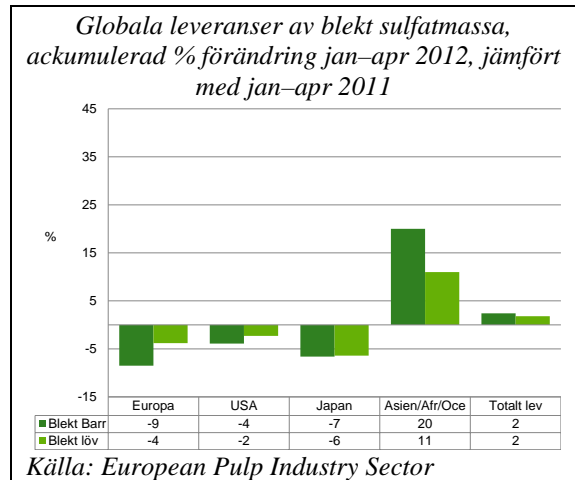
Lagren av massa⁴ hos de svenska tillverkarna har sjunkit under de senaste månaderna; se vidare under rubriken Internationellt.

Internationellt – minskade leveranser till Europa och USA, ökade till Kina

De trender vi noterade föregående år har fortsatt vad gäller massaleveranser globalt – de har minskat till Europa och USA medan de stigit till Kina. Kina ensamt tar emot en fjärdedel av de globala massaleveranserna och påverkar därför massamarknaden starkt. Det oregelbundna köpmönstret i Kina får också stor effekt på den tillgängliga statistiken för massaleveranser.

Under årets fyra första månader har leveranserna globalt stigit med två procent och till Kina med över 20 procent. Mellan mars och april noterades en stark nedgång, delvis som en rekyll efter en stor uppgång föregående månad.

⁴ Här avses endast kemisk massa.

Lagersituationen är balanserad. Lagren av massa hos tillverkarna globalt nådde en topp i augusti 2011 med 42 dagar. Sedan dess har lagret trendmässigt sjunkit och var i april 32 dagar, efter en uppgång med en dag från mars. Lagren av massa hos köparna i Europa är stabila på 21 dagar, och lagren i hamnarna är på ungefär samma nivå som föregående år.

Prisuppgången på massa bröts i maj

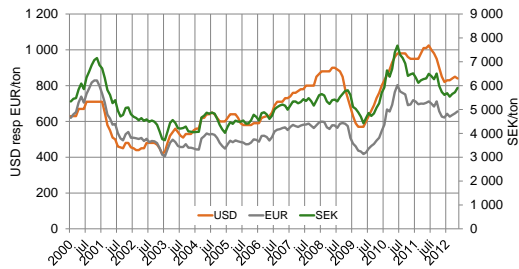
Massapriset kan röra sig snabbt uppåt eller nedåt, se följande diagram. Lagerförändringar och marknadsförväntningar hos köpare och säljare har stor inverkan på prisutvecklingen.

Efter att ha nått rekordnivå på över 1000 dollar (här avses blekt barrsulfatmassa i Västeuropa) i mitten av 2011 sjönk massapriset snabbt under hösten och bottenade före årsskiftet på 820 dollar. Den uppgång som därefter noterats bröts i maj med en marginell nedgång. Prisnedgången kan ses som en spridningseffekt från Kina, där stora lager av massa satt igång prissänkningar.

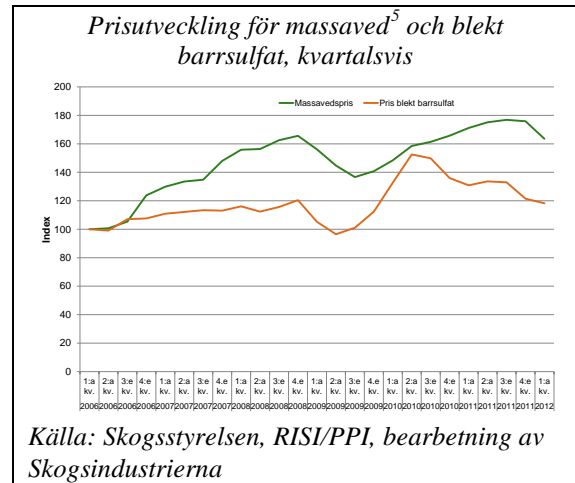
Omräknat till svenska kronor har prisuppgången sedan årsskiftet varit starkare till följd av att kronan försvagats mot dollarn. Massaköparna i euro-området har också haft en större prisuppgång eftersom euron försvagats mot dollarn. Förstärkning av dollarn mot kronan och euron under maj kompenserade för nedgången i dollarpriset. Priserörelserna visar valutakursens stora påverkan.

Massapriset i dollar var i maj betydligt lägre än för ett år sedan, 17 procent, och omräknat i svenska kronor sex procent lägre.

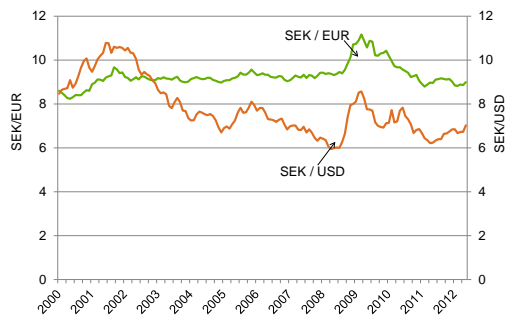
*Pris blekt barrsulfat i Västeuropa t o m maj 2012
(i USD samt omräknat till EUR vä skala, omräknat till SEK hö skala)*

Källa: RISI/PPI, Skogsindustrierna

*Svenska kronor per USD och EUR
januari 2000–maj 2012*

Källa: Riksbanken

Följande diagram visar utvecklingen i indexform kvartalsvis av dels priset på blekt barrsulfatmassa i svenska kronor och dels också priset på massaved i Sverige. Råvarupriset har stigit betydligt kraftigare än massapriset, vilket pressar massatillverkarnas marginaler.

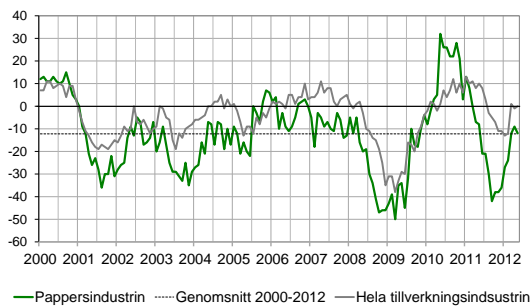
⁵ Massaved, fritt skogsbilväg hela Sverige, leveransvirke, underlaget motsvarar ca 10% av förbrukningen av svensk massaved.

Papper

- Sverige: pappersproduktionen marginellt lägre än förra året men ökad exporten.
- Produktionen fortsatt tillbaka i "traditionella" pappersproducerande länder, fortsatt tillväxt i Kina.
- Fortsatt överkapacitet på grafiska papper.
- Minskad efterfrågan i Europa.
- Små prisrörelser, oftast ner.

Den starka uppgången i förtroendeindikatorn⁶ för pappersindustrin som noterats sedan september bröts i maj. Indikatorn ligger nu på sitt historiska genomsnitt och under tillverkningsindustrin totalt. Ordergången vek tillbaka i maj, men trots detta bedömer över hälften av företagen att orderstocken är "lagom". En större andel företag är dock missnöjda med orderstockens och färdigvarulagens storlek.

Förtroendeindikator och genomsnitt "Pappers- och pappindustrin" januari 2000–maj 2012

Källa: Konjunkturinstitutet

Över hälften bedömer att produktionsvolymen de närmaste tre månaderna blir oförändrad och en tredjedel av företagen väntar ökad produktion.

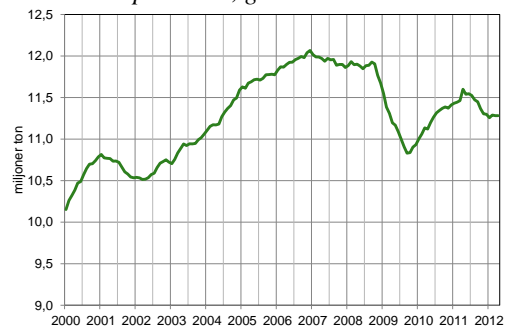
⁶ Konjunkturbarometern Maj 2012, Konjunkturinstitutet.

Förtroendeindikatorn är en sammanvägning av enkätsvar på ett antal frågor om läget och framtidsutsikterna.

Exporten har inlett starkare än förra året

Den nedåtgående trenden i pappersproduktion i Sverige har hejdats – se följande diagram – och under årets fyra första månader var produktionen marginellt eller 0,4 procent lägre än förra året.

Produktionen av papper i Sverige, 2000–april 2012, glidande 12 månader

Tillverkningen av grafiska papper sammantaget steg under de fyra första månaderna, dock fortsatte tillbakagången för tidningspapper. Produktionen av förpackningsmaterial sjönk, vilket delvis hänger samman med underhållsstopp hos tillverkarna.

Trots ekonomisk oro och svag allmänekonomisk utveckling har exporten av papper från Sverige inlett starkare än förra året och var drygt två procent högre under januari – april. En del av exportökningen kan avse lagerpåfyllnad i försörjningsleden efter den starka nedgången i slutet av 2011. Exportutvecklingen följer produktionen – starkare för grafiska papper och svagare för förpackningsmaterial. Mjukpappersexporten av var oförändrad.

Pappersexporten från Sverige till EU var i stort sett oförändrad under årets fyra första månader. Exporten till den enskilt största marknaden – Tyskland – steg med nära två procent, medan den gick tillbaka med lika mycket till den näst största marknaden Storbritannien. Det betyder att utvecklingen från år 2011 fortsätter.

Exporten till Asien har fortsatt att utvecklas väl – under januari till april steg den med sju procent.

Kina är den enskilt största marknaden i Asien, men exportökningen dämpades och uppgick till endast en procent. Detta avspeglar den inbromsade ekonomiska aktiviteten i Kina, liksom att Kinas behov av import minskar med den inhemska pappersproduktionen.

Av enskilda länder i Asien med stor exportökning från Sverige finns också Japan, som efter utslagning av inhemsk produktion i samband med jordbävningen och tsunamin i mars förra året ökat sin import.

En stark exportökning noteras också till länderna i Nordafrika, men trots stora exportökningar till Asien och Afrika förblir EU den dominerande marknaden.

De inhemska leveranserna av papper har fortsatt att gå tillbaka; de minskade med drygt två procent under januari – april.

Små prisrörelser, dock mest nedåt

Prisutvecklingen i Tyskland får här tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser eftersom Tyskland är Sveriges enskilt största exportmarknad för papper sammantaget. Prisutvecklingen kan dock vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Källa för prisuppgifterna är RISI. Prisuppgifter avser till och med maj 2012.

Den underliggande marknadsbalansen som har betydelse för prisrörelserna påverkas av importtryck från andra regioner, och växelkurserna inverkar på hur importen utvecklas.

Den svenska kronans utveckling mot försäljningsvalutorna påverkar intäkterna för de svenska företagen vid omräkning till svenska kronor. En starkare svensk krona medför lägre intäkter i svenska kronor och tvärtom vid en svagare valuta, allt annat lika.

Prisrörelser sedan Skogsindustriernas förra kvartalsrapport (mars) har varit små och i de flesta fall neråt. I de fall tillverkarna annonserat prishöjningar har dessa hittills i många fall endast

delvis gått igenom och implementeringen har dragit ut på tiden.

Grafiska papper

Sedan årsskiftet har priserna för såväl magasinsspapper som för tidningsspapper sänkts. Nedgångarna har varit i storleksordningen 10 till 20 euro. Fortsatt utbuds/efterfrågeobalans och minskad efterfrågan försvårar prishöjningar.

För så kallade träfria tryckpapper (bland annat kopieringspapper och papper för blanketter, broschyrer, boktryck) ligger priset stilla för obestruket papper sedan februari, efter successiv nedgång sedan andra kvartalet 2011. För bestruket papper hejdades en successiv nedgång sedan fjärde kvartalet genom en mindre prisökning (storleksordningen 10 euro) i maj.

Förpackningsmaterial

Inom gruppen kartong har priset för färskfiberbaserad kartong varit stabilt sedan 1,5 år tillbaka, trots att efterfrågan påverkas negativt av det svaga ekonomiska läget. För returfiberbaserad kartong sjönk priset i början av året och har sedan legat kvar på den lägre nivån.

Efter successiv prisnedgång sedan fjärde kvartalet 2010 tycks priset för oblekt så kallat kraftliner (ytterskikt i wellpapp) ha bottnat och de senaste månaderna kunnat höjas med i storleksordningen 20 euro. För kraftliner med vit yta har priset legat oförändrat sedan årsskiftet, efter nedgång under fjärde kvartalet. För returfiberbaserad liner föll en del av den starka prisuppgången i början av året tillbaka i maj. För säckpapper ligger priset oförändrat sedan sänkning i början av året.

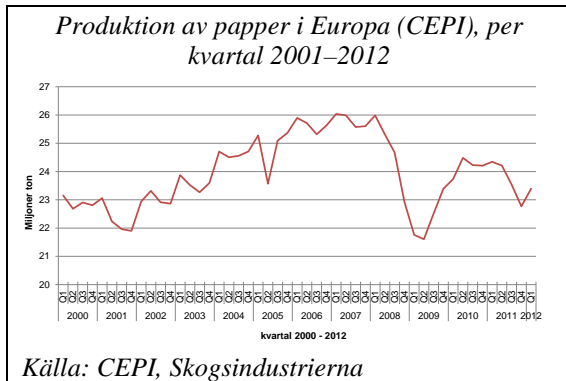
Internationellt – lägre produktion utom i Kina

Pappersproduktion

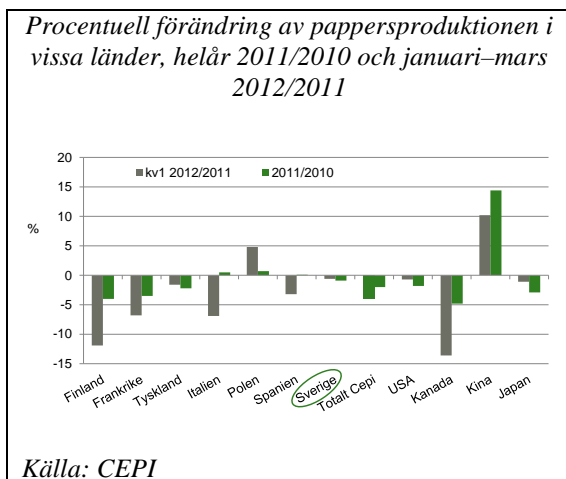
Pappersproduktionen för medlemsländerna i CEPI⁷, den europeiska branschorganisationen, sjönk med 3,6 procent första kvartalet 2012. Jämförelsen sker med det starkaste kvartalet 2011; produktionen bromsade därefter in. Den

⁷ I CEPI ingår följande länder: Belgien, Finland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

starka nedgången under andra halvåret 2011 har hejdat och produktionen var högre än fjärde kvartalet föregående år (hänger delvis samman med kalendereffekter).

Vid jämförelsen första kvartalet 2012 mot samma kvartal föregående år har alla produktgrupper minskat sin produktion med två undantag: mjukpapper har ökat och wellpappmaterial är oförändrat. Mjukpapper (hygienpapper) är något mera konjunkturoberoende än övriga papperskvaliteter. Produktion av wellpappmaterial har gynnats av minskat importtryck, främst från USA.

I Finland – ett av de största producentländerna i Europa – minskade produktionen med nära tolv procent första kvartalet. Den stora nedgången avspeglar den svagare efterfrågan på grafiska papper, som dominerar den finska papperstillverkningen. I Tyskland, det största tillverkningslandet i Europa, fortsatte tillbakagången men på lägre nivå än helåret 2011. I Polen fortsätter papperstillverkningen att växa.

Globalt fortsätter trenden med minskad produktion i mogna ekonomier och ökad produktion i tillväxtländer. Kina fortsätter att öka produktionen, om än i lägre takt än helåret 2011. Kinas pappersindustri brottas med svag efterfrågan, överkapacitet på vissa områden och sänkta priser. Trots detta är flera nya, stora pappersmaskiner planerade för de närmaste åren, parallellt med nedläggning av mindre enheter, bland annat av miljöskäl.

Papperstillverkningen i Sydkorea växer och är snart lika stor som Sveriges.

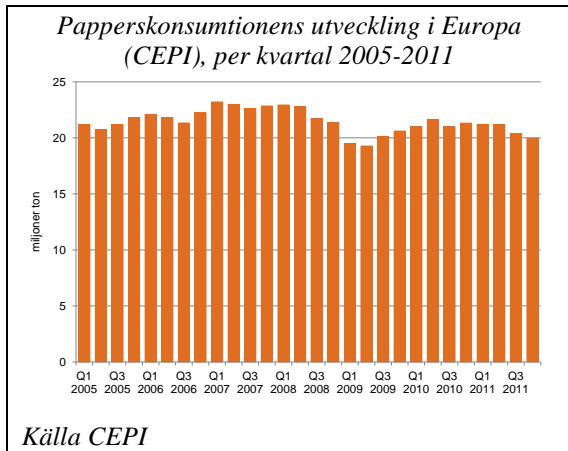
Japans papperstillverkning minskade första kvartalet med drygt en procent, efter en nedgång med tre procent 2011 jämfört med 2010. Minskningen är en följd av att delar av industrin skadades vid jordbävningen och tsunamin i mars 2011, men också av strukturella neddragningar av produktionskapacitet.

Kanadas papperstillverkning fortsätter sin kräftgång. Sedan år 2004, dvs på sju år, har produktionen minskat med 40 procent och är nu endast något större än Sveriges från att länge varit världens tredje största tillverkare efter USA och Japan. Kanadensisk industri har varit och är stor leverantör till USA. Produktionsminskningen hänger samman med omfattande nedläggningar av tidningspapperstillverkning, bland annat som en följd av starkt minskad efterfrågan, inte minst i USA.

I USA gick papperstillverkningen tillbaka med 0,7 procent första kvartalet. I april förstärktes nedgången och för januari – april är minskningen 1,2 procent. Det är grafiska papper som svarar för nedgången, medan förpackningsmaterial har haft en marginell uppgång.

Konsumtion och efterfrågan

Konsumtionen av papper i CEPI-länderna gick förra året tillbaka med 2,6 procent. Av diagrammet nedan framgår den successiva tillbakagången.

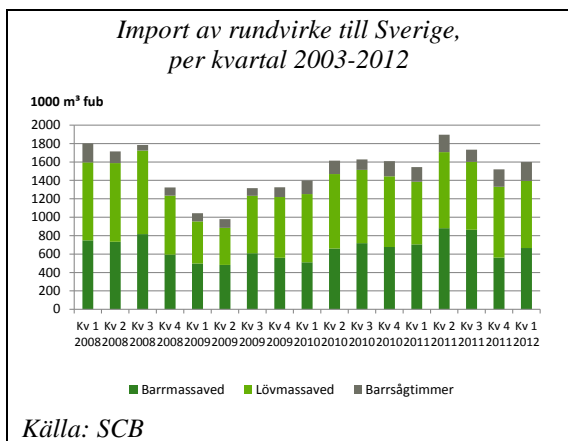
Efterfrågan på grafiska papper är fortsatt svag med överkapacitet i produktionen. Konsumtionen i Europa av grafiska papper sjönk med drygt fem procent under januari – april. Nedgången var starkast för tidningspapper med nio procent. Efterfrågan på obestruket magasinssapper steg, men uppgången bedöms vara en följd av substitution från andra, dyrare tryckpapperskvaliteter.

Även konsumtionen av kartong i Europa sjönk första kvartalet 2012 jämfört med första kvartalet 2011. Jämfört med fjärde kvartalet 2011 skedde dock en förstärkning.

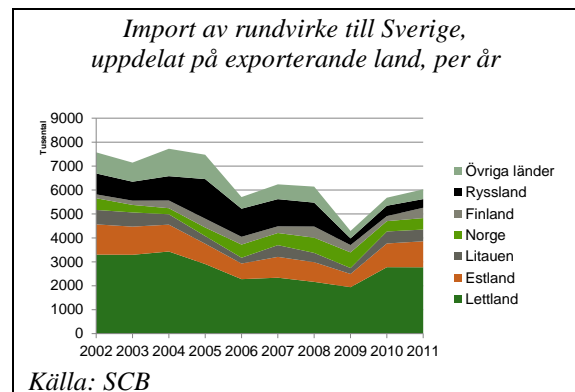
Råvara: Sveriges export och import av sågtimmer och massaved

Relativt stabil utrikeshandel

Importen av rundvirke under första kvartalet 2012 var 1,6 miljoner m³, 4 procent mer än samma period förra året. Därmed fortsätter den långsamma återhämtningen av virkesimporten som bottnade 2009.

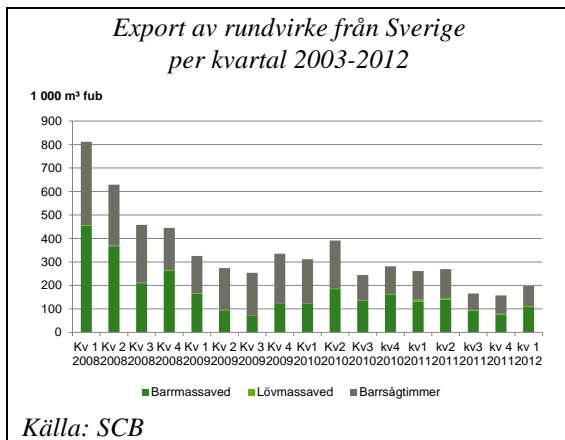

Förra året kom 65 procent av importen från de baltiska länderna, främst massaved från Lettland. Övrig import är gränshandel med de nordiska länderna. Handeln med Ryssland har minskat efter att landet införde exporttullar 2008 och består idag endast av mindre volymer lövmassaved.

Rundvirkesexport

Exporten av virke fortsätter att minska. Första kvartalets export var 23 procent lägre än förra året.

Sysselsättning och strukturförändringar

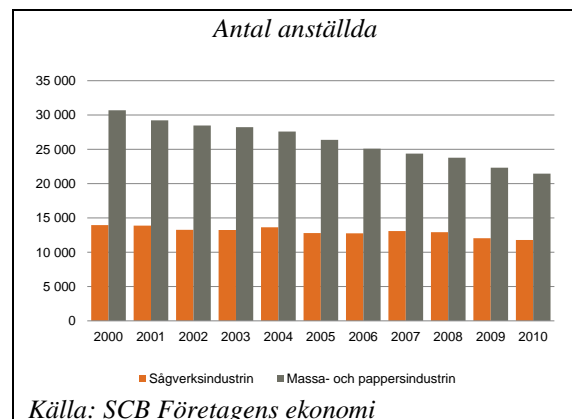
- Antalet anställda har fortsatt att minska i massa-, pappers- och sågverksindustrin.
- Omfattande aviseringar om personalneddragningar under 2011 och hittills 2012, främst till följd av bristande lönsamhet.
- Under 2012 har ett pappersbruk, ett massabruk och ett sågverk lagts ner eller aviserat om nedläggning.

År 2010 hade antalet anställda i sågverksindustrin sjunkit till knappt 12 000 och i massa- och pappersindustrin till 21 500. I massa- och pappersindustrin har därmed nära en tredjedel av arbetstillfällena försvunnit sedan år 2000. Minskningen i sågverksindustrin är inte lika kraftig.

Under 2011 och till början av juni 2012 har sammanlagt 650 personer aviserats om nedläggning eller rationalisering i sågverksindustrin, och motsvarande i massa- och pappersindustrin är 750. Skälen är behov att minska kostnaderna, effektivisera verksamheten och förbättra lönsamheten. I hela skogsindustrin var det 60 000 anställda 2010.

I Konjunkturinstitutets barometerenkät för maj uppgav omkring 30 procent av sågverks- respektive pappersföretagen att de väntas minska antalet anställda de närmaste månaderna. Motsvarande i tillverkningsindustrin totalt var lägre, 18 procent.

Under året har ett kartongbruk lagt ner sin tillverkning, och ett massabruk för tillverkning av slipmassa har aviserat att produktionen skall upphöra. Skälet är minskad produktion av tryckpapper hos kunderna. Ett sågverk har aviserat om nedläggning.

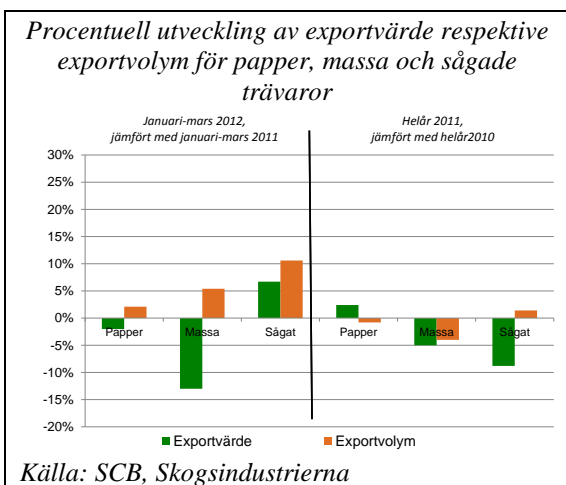

Exportvärde och investeringar

- Exportvärdet för skogsindustriprodukter minskade med en procent första kvartalet.
- Exportvärdet för sågade trävaror steg medan det sjönk för papper och massa.
- Svag ökning av investeringarna i massa- och pappersindustrin 2012, minskning i sågverksindustrin efter stora investeringar tidigare år.

Skogsindustrins exportvärde sjönk medan varuexporten totalt var på oförändrad nivå

Sveriges totala varuexport var på oförändrad nivå första kvartalet 2012 jämfört med samma kvartal 2011. Skogsindustriexporten gick tillbaka något 2011, till 128 miljarder SEK, och tillbakagången fortsatte första kvartalet då värdet av skogsindustriexporten sjönk med drygt en procent, trots ökade exportvolym. Exportvärdet för pappersmassa minskade starkt eller med 13 procent. Lägre pris under första kvartalet 2012 jämfört med 2011 kopplat med valutakursförändringar har gett utslag i minskningen. För sågade trävaror kompengerade ökad volym för lägre pris och exportvärdet steg.

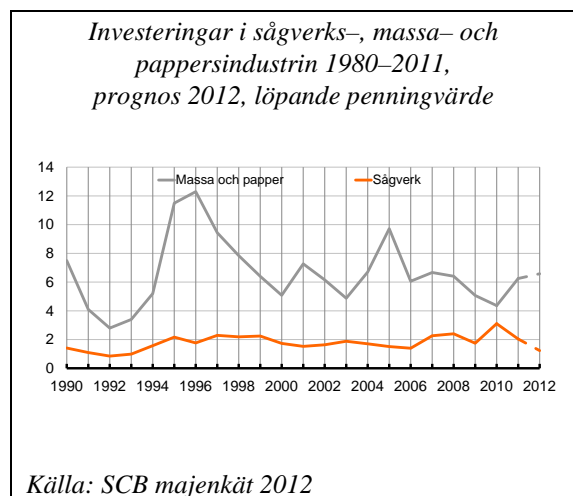

Som jämförelse med andra branscher kan nämnas att exportvärdet för verkstadsvaror (bilar, maskiner, elektrovaror) minskade med fem procent och för läkemedel med 26 procent. Exporten av järnmalm ökade med hela 47 procent; dock utgör den enbart två procent av exportvärdet.

Investeringar

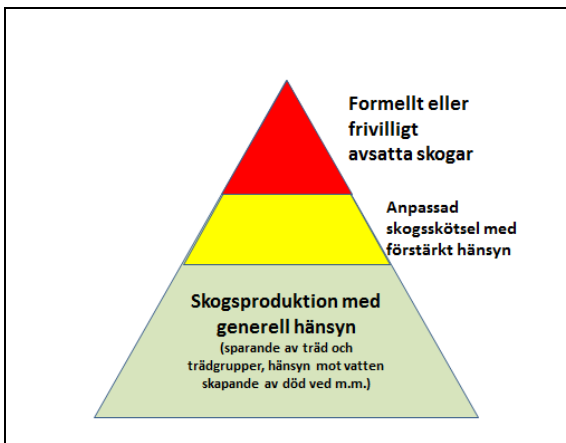
Massa- och pappersindustrins planer på investeringar år 2012 visar en svag ökning jämfört med år 2011. För sågverken däremot avtar investeringarna efter toppåret 2010 med stora investeringar i nya såglinjer. Investeringarna i skogsindustrin är till övervägande del energi- och miljörelaterade. Hela skogsindustrins andel av de totala industriinvesteringarna i Sverige förväntas i år bli 15 procent.

Två branscher vars investeringsnivåer ligger i samma storleksordning som skogsindustrins - sex respektive nio miljarder kronor - är transportmedelsindustrin och gruvindustrin. I dessa är investeringsplanerna för 2012 stora: 33 procent respektive 17 procent.

Fokus på: Skogens utveckling med 1993 års skogspolitik

Svenskt skogsbruk gjorde en radikal kursändring i och med 1993 års skogspolitiska beslut. Från att skogsbruk hade haft ett tydligt uttalat produktionsmål infördes två jämställda mål: miljömålet och produktionsmålet. Miljömålet handlar om bevarandet av biologisk mångfald och värnande av kulturmiljövärden samt estetiska och sociala värden. Produktionsmålet handlar om uthålligt god avkastning och handlingsfrihet avseende användningen av skogens produkter.

I korthet innebär skogsbruksmodellen i 1993 års skogspolitik (se bilden ovan) att:

1. Den särskilt värdefulla marken skall avsättas (formellt via reservat eller frivilligt av skogsägarna själva) till fri utveckling – för att gynna främst biologiska värden.
2. Områden där biologiska, sociala och kulturella värden värnas bäst med ett hänsynsriktat brukande skall skötas med förstärkt hänsyn.
3. På den övriga produktiva skogsmarken skall man bedriva rationellt skogsbruk med höga produktionsambitioner, men också med s.k. generell hänsyn. Den generella hänsynen innebär att man sparar naturvårdsträd, död ved, skapar högstubbar, sparar trädgrupper och mindre avsatta områden (så kallade hänsynsytor) i samband med den normala skogsskötseln.

Tanken är att detta skall skapa ett skogslandskap med värdekärnor, förstärkningszoner och naturvärdesbärande skogsområden och träd över

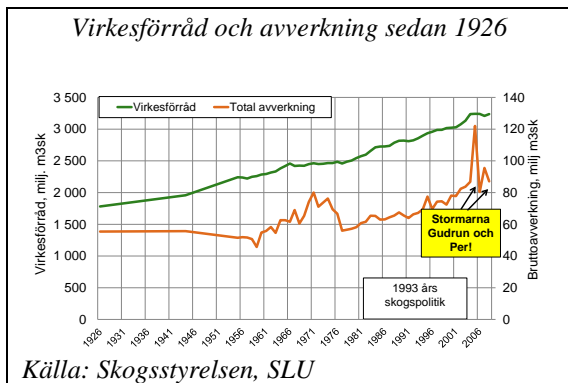
hela landskapet samtidigt som skogsbruk kan bedrivas rationellt men med hänsyn på en stor del av skogen.

Hur har skogsbruket och hänsynen utvecklats sedan 1993?

De nära 20 år som gått sedan 1993 års beslut är en kort tid i ett skogslandskap, men vi kan göra några nedslag. I uttalanden i media under senare tid återfinns totala sågningar likaväl som ensidiga hyllningar av den svenska modellen. Här försöker vi ge koncentrerad bild av hur skogen, skogsbrukandet och förutsättningar för biologisk mångfald har utvecklats.

En grundförutsättning för uthålligt brukande av skog är att den resurs man jobbar med – skogsförrådet - inte överutnyttjas. Den svenska skogen var när Riksskogstaxeringen började sina inventeringar 1923 överutnyttjade sedan hundra år tillbaka. Stora arealer skog hade ersatts av extensivt utnyttjade betesmarker och merparten av den övriga skogen var hårt huggen och virkesförråden var låga, med få kvarvarande grova träd. Dessa hade gått till den framväxande sågverks- och massaindustrin och årtiondens energiproduktion i form av ved och kol.

I början av 1900-talet insåg Sverige som nation och de svenska skogsägarna att man inte kunde fortsätta föröda skogen. Den första Skogsvårdslagen kom 1903 och Skogsvårdsstyrelserna 1905. Ett engagerat restaureringsarbete inleddes och tog rejäl fart på 1950-talet, när den tidigare vanligt förekommande dimensionsavverkningen förbjöds och ersattes av trakthyggesbruk med rationella föryngringsmetoder. Detta gjorde att tillväxten och avverkningsmöjligheterna ökade samtidigt som virkesförrådet (kapitalet) ökade. Den långsiktigt uthålliga avverkningen var räddad, tillväxten steg samtidigt som virkesförråden fortsatte att öka, se följande diagram.

Under 1980-talet blev emellertid det rationella skogsbruket alltmer ifrågasatt då framsynta ekologer menade att den biologiska mångfalden hotades och krävde förändringar. Detta mynnade så småningom ut i 1993-års skogspolitik som förklaras kort ovan.

Förändringarna i skogsbruket som detta har inneburit har varit stora och pågår fortfarande. Från att man i skogsbruket 1993 hade mycket små arealer frivilligt avsatt skog så utvecklades denna del av hänsynen snabbt, se följande uppställning.

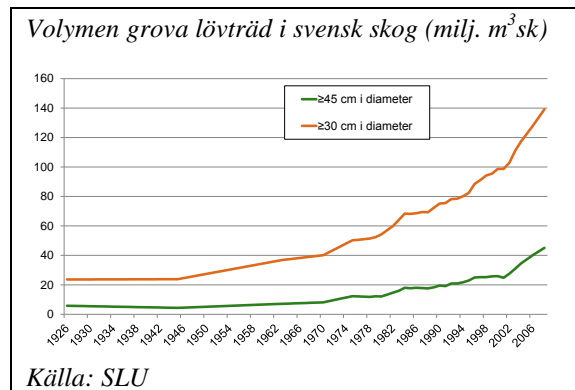
Skogsbrukets frivilligt avsatta produktiva skogar (ha)

1996/97	1998	2001	2011
320 000	416 000	807 000	1 349 000

Källa: Skogsstyrelsen

Idag är > 1,3 miljoner hektar produktiv skog frivilligt avsatt, motsvarande en areal på mer än 2,5 miljoner fotbollsplaner. Den totalt från skogsbruk skyddade skogen är enligt Skogsstyrelsen 7,5 miljoner hektar (2,3 formellt avsatt, 1,3 frivilligt skyddad och 3,9 skyddade av skogsvårdslagens skydd av så kallad improduktiv mark) eller cirka 27 procent av all svensk skog.

Andra för miljön viktiga nyckeltal går också i rätt riktning, se följande diagram.

Volymen grova lövträd i Svensk skog har exv. ökat med 45 miljoner m³sk på 10 år (lövträd grövre än 30 cm) och med 20 miljoner m³sk avseende de riktigt grova lövträden (> 45 cm i diameter). Här var läget som sämst strax efter andra världskriget då en kombination av lövträdsuttag till brännved och blädnings-skogsbruk radikalt minskade mängden lövträd i skogen. Från 1993 är ökningstakten snabb och ökande.

På liknande vis har volymen hård död ved i skogen ökat med 75 % sedan 1998 då man med bakgrund i de då uppsatta miljömålen började följa detta närmare. Arealen äldre lövrik skog ökade under samma period med cirka 15 procent och arealen gammal skog (äldre än 120 år i södra respektive 140 år i norra Sverige) har ökat med 50 procent. Dessa miljömålsindikatorer är alla viktiga för den biologiska mångfalden. Den snabba ökningstakten är delvis ett resultat av 1993 år skogspolitik med formella och frivilliga avsättningar i kombination med sparande av träd och trädgrupper i samband med avverknings-åtgärder.

Vi är inte i mål än

Skogsindustriernas budskap är:

”Vårt övergripande mål är tydligt; Vi ska bruka skogen så att alla arter i det svenska skogslandskapet kan fortleva”

och med bakgrund i ovanstående är förutsättningarna för detta på sikt goda, men vi är inte i mål än. Fortfarande görs det misstag i skogen och arter är hotade enligt Artdatabanken. Här är det viktigt att komma ihåg att skogslandskapet under lång tid har varit och kommer vara präglad av det brukande vi hade innan 1993. Med i snitt 100-åriga omloppstider

kommer bara en mindre del av skogen påverkas av brukandet på en 20-års period och särskilt i skogar som avverkades mellan 1950 och 1990 saknas många naturvärdelement. Därför är olika typer av åtgärdsprogram (Länsstyrelserna i samarbete med Skogsbruket) och andra aktiva åtgärder viktiga i det korta perspektivet.

Fakta:

Trakthygge: Avverkat område med eller utan kvarlämnade fröträd. Idag sparar man dessutom normalt mindre hänsynsytor och döda och levande träd av naturvårdsändamål.

Blädning: En avverkningsform med syfte att med jämna intervall gallra i en fullskiktad skog utan att dess struktur ändras, dvs. det skall finnas träd i alla diameterklasser, med många klena träd och få grova,

Dimensionsavverkning: En form av avverkning där flertalet tekniskt användbara träd överstigande viss grovlek eller höjd avverkas med olika tidsintervall, medan övriga träd (små och ekonomiskt värdelösa) lämnas.

Om svensk skogsindustri

Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste basindustrier. Av svensk industris sysselsättning, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för 10 –12 procent. Andelen av den svenska varuexporten är 11 procent, vilket motsvarade 123 miljarder kronor år 2009. Den svenska skogsindustrin är starkt exportinriktad. Av massa- och pappersproduktionen exporteras över 85 procent, och motsvarande för sågade trävaror är nära 70 procent. Sverige är världens näst största exportör sammanlagt av papper, pappersmassa och sågade trävaror.

Om branschorganisationen Skogsindustrierna

Skogsindustrierna är massa- och pappers- samt den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder drygt 50 massa- och papperstillverkare i sammanlagt 25 företag/koncerner och ca 140 sågverk inom ett 70-tal företag/koncerner. Organisationens uppgift är att stärka företagets konkurrenskraft och verka för en ökad användning av skogsbaserade produkter.

Om Kvartalsrapporten ”Så går det för skogsindustrin?”

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Kvartalsrapporten är tänkt att komma ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns på http://www.skogsindustrierna.org/Sa_gar_det_for_Skogsindustrin.

Kontakt:

Marianne Svensén
Skogsindustrierna
Box 55525
10204 Stockholm
marianne.svensen@skogsindustrierna.org
Telefon: +46 706 05 99 97